

**Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка**

СИЛАБУС

з дисципліни «ЕКОНОМІКА СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА»

соціально-гуманітарного спрямування,

ступінь вищої освіти - «бакалавр»

Обсяг курсу – 3 кредити (ECTS): 14 годин лекції, 16 годин – практичні заняття, 60 годин – самостійна робота, диф.залік.

Викладач курсу – Антощенко Віталіна Володимирівна к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки та маркетингу (<http://new.khntusg.com.ua/staff/antoshhenkova-vitalina-volodimirivna>).

Пререквізити (базові знання необхідні для успішного опанування компетентностями). Базові знання з дисциплін: «Основи економічної теорії», «Стратегії та технології професійних продажів в агробізнесі», «Вища математика», «Філософія», «Соціологія».

Постреквізити. Продовжують вивчення даного предмету наступні дисципліни: «Економіка і організація агробізнесу», фахові предмети.

Інформація про курс. Навчальна дисципліна «Економіка сільського господарства» є складовою частиною нормативно-методичного забезпечення навчального процесу навчально-наукового інституту Бізнесу і менеджменту.

Структура дисципліни «Економіка сільського господарства» передбачає надання студентам навчальної інформації у вигляді лекцій, практичних робіт і виконання самостійної роботи. Викладання дисципліни ґрунтується на поєднанні модульних технологій навчання та залікових освітніх одиниць (залікових кредитів).

Коротка анотація дисципліни (загальна характеристика, особливості, переваги). Сучасний стан розвитку економічних відносин в Україні вимагає подальшого опрацювання основних засад функціонування аграрних підприємств як первинної ланки національної економіки. Структуру та зміст курсу «Економіка сільського господарства» побудовано так, щоб здобувачі вищої освіти мали необхідні знання та були компетентними в питаннях підвищення ефективності використання наявного ресурсного потенціалу підприємства; мали новітні знання про умови виробництва, нову техніку, прогресивні технології і вміли їх застосовувати на практиці. В умовах ринкової економіки здобувачі вищої освіти мають володіти навичками прийняття складних економічних рішень, вміти обґрунтовувати перспективні шляхи розвитку галузей підприємства, вирішувати питання ефективного використання ресурсів, впровадження високопродуктивної техніки та технологій, застосування сучасних методів планування, пошуку оптимальних каналів збуту продукції.

Предметом курсу «Економіка сільського господарства» є теоретичні, методичні та практичні аспекти розширеного відтворення в сільському господарстві й організаційних формах його функціонування – аграрних підприємствах, а також практичні навички організації, планування, обліку та менеджменту виробництва продукції.

Навчальна дисципліна «Економіка сільського господарства» сприяє формуванню у слухачів базових принципів, основних категорій, сучасних концепцій, теоретичних положень і практичних прийомів функціонування сучасного аграрного підприємства та умінь науково обґрунтовувати пропозиції щодо покращення результативності та ефективності його господарювання.

Загальні компетентності

- Розуміння основних теоретичних положень, концепцій та принципів математичних та соціально-економічних наук.
- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати: суть і методику визначення ресурсного потенціалу сільського господарства та його ефективності; основні закономірності інтенсивного розвитку сільського господарства; виробничо-економічні особливості ефективного розвитку сільськогосподарських галузей; чинники підвищення економічної ефективності галузей сільського господарства; особливості сільськогосподарського виробництва, його проблеми, основні виробничі та економічні показники діяльності аграрних підприємств; основи створення і функціонування ринкових форм господарювання, форми організації та оплати праці, основи планування, здійснення господарського і комерційного розрахунку; організаційну структуру, форми й методи управління (менеджменту); поняття маркетингу, методи формування попиту і пропозиції, суть кон'юнктури ринку, основи конкуренції; первинного бухгалтерського обліку та аналізу; питання агробізнесу в сучасних умовах.

вміти: аналізувати і робити висновки щодо основних тенденцій інтенсивного розвитку сільськогосподарського виробництва; проводити дослідження і надавати наукове обґрунтування раціонального (ефективного) ведення економіки аграрного виробництва та засад економічної політики; визначати економічну ефективність виробництва сільськогосподарської продукції; обґрунтовувати заходи щодо підвищення ефективності виробництва; аналізувати тенденції формування структури і обсягів виробництва відповідно до кон'юнктури ринку, для забезпечення конкурентоспроможності та ефективності сільськогосподарських галузей; виконувати розрахунки потреби в матеріально-технічних ресурсах, складати технологічні карти і розраховувати основні виробничі та економічні показники, укладати господарські договори, розраховувати собівартість одиниці продукції, робіт та послуг, аналізувати дію механізмів попиту і пропозиції на продукцію АПК, складати первинні бухгалтерські документи, розробляти бізнес-план діяльності підприємства та ін..

Метою вивчення дисципліни є формування ґрунтовних знань у майбутніх фахівців про сутність економічних процесів та явищ, закономірності функціонування і розвитку економічних систем, а також логіки сучасного економічного мислення й економічної культури, навчання базовим методам аналізу економічної дійсності, умінню приймати обґрунтовані рішення в умовах ринкової економіки.

Для досягнення мети поставлені такі основні завдання:

- знання щодо дії ринкового механізму в аграрній сфері економіки, навчити їх творчо підходити до розв'язання різноманітних завдань (насамперед на рівні підприємств);
- прищепити вміння оволодівати новими спеціальними знаннями, сприяти формуванню економічного мислення, адаптованого до вимог ринкової економіки;
- опанування заходів щодо підвищення ефективності аграрного виробництва, а саме поліпшення використання виробничих ресурсів;
- розкрити складові ефективності впровадження у виробництво оновленої матеріально технічної бази;
- раціонального поглиблення спеціалізації і концентрації виробництва, ефективності міжгосподарських форм кооперування і агропромислової інтеграції;
- надбання студентами знань і вмінь з таких проблем, як економічні основи ефективного використання земельних ресурсів;
- формування ресурсного потенціалу сільського господарства і обґрунтування раціонального поєднання його складових елементів;
- вивчити значення розміщення сільського господарства;
- сформулювати розуміння інтенсифікації сільськогосподарського виробництва на основі використання інновацій;
- забезпечення необхідних умов для здійснення розширеного відтворення і нагромадження в сільському господарстві;
- розглянути основні закономірності розвитку галузей рослинництва і тваринництва, досягнутий рівень економічної ефективності виробництва сільськогосподарської продукції та обґрунтування шляхів її підвищення в умовах ринкових відносин.

Вказані завдання можливо виконати лише за умови високого рівня обізнаності спеціалістів у питаннях економічної політики підприємства.

Під час вивчення дисципліни «Економіка сільського господарства» використовують комплекс різних методів навчання, а саме:

Інформаційно-презентативні:

- 1) усні: лекція, міні-лекція, розповідь, пояснення;
- 2) письмові: конспект, тези, цитати, графіки, схеми, реферат;
- 3) наочно-усні: демонстрація, слайди, відео.

Алгоритмічно-дійові:

- 1) діалогічні: бесіда, дискусія, консультація, тестування, семінари, питання-відповіді;
- 2) предметно-групові: питання, задачі;
- 3) групові: робота в малих групах, мозковий штурм, рольові ігри, конференції, круглі столи.

Самостійно-пошукові:

3) індивідуальна робота: складання й розв'язування тематичних кросвордів; міні-дослідження;

2) самостійна робота: питання, задачі, тестування.

Лекційні заняття із цієї дисципліни носять в основному проблемний характер, на них розглядають теми або окремі питання курсу, які є досить складними за змістом, неповно та несистемно висвітлені в літературі, передусім навчальній. Економіка сільського господарства – це складна, інтегральна навчальна дисципліна, яка постійно розвивається. Постійно оновлюється навчальна література, з'являються нові наукові публікації та нормативно-правові акти, що знаходять своє відображення й у лекційному матеріалі, який пропонують до розгляду студентам.

Практичні заняття проводять із застосуванням переважно комплексу методів активного навчання, домінуючим серед яких є кейс-метод, що зумовлено специфікою предмету. Головне завдання під час опанування курсу – навчитися застосовувати теоретичні знання на практиці. Результати індивідуальної роботи презентують на практичному занятті.

Політика курсу – жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу.

Шкала оцінювання:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Невиконання будь-якого основного завдання по курсу є підставою для підсумкової оцінки «F», навіть якщо загальна сума балів (без оцінки за пропущене завдання) виявляється в діапазоні більш високої оцінки.

Методи оцінювання

1. Метод усного контролю. Усний контроль здійснюється шляхом опитування студентів.
2. Метод письмового контролю. Здійснюється за допомогою контрольних робіт, тестових завдань, вирішення задач, написання рефератів.
3. Метод самоконтролю. Передбачас формування у студентів уміння самостійно контролювати ступінь засвоєння навчального матеріалу, знаходити допущені помилки,

неточності, визначати способи ліквідації виявлених недоліків.

Підсумкова оцінка

Академічна успішність визначається оцінкою за 100-бальною шкалою і розглядається як підсумок балів, отриманих студентом на опорних контрольних зрізах знань навчального матеріалу відповідно до складу змістових модулів. Терміни проведення опорних контрольних зрізів встановлюються робочою програмою курсу дисципліни і затверджуються графіком виконання навчального процесу.

Максимальна кількість балів, яку студент може отримати за заліковий модуль, надається структурою залікового кредиту, а реальна кількість отриманих балів реєструється викладачем у відомості поточного контролю навчальної роботи студента і в додатках до індивідуального плану відповідно до певного розділу дисципліни.

Попередній календар курсу

Тиждень	Тема	Підготовка
Змістовий модуль 1. Наукові основи економіки аграрного виробництва		
Тема 1. Місце і роль сільського господарства в економіці держави та формуванні ринкового середовища		
1-2	Місце і роль сільського господарства в економіці держави та формуванні ринкового середовища	лекція
	Характеристика природно-економічних зон України та галузева структура сільського господарства.	практична робота
	Господарський комплекс України та екологічні основи аграрного виробництва	самостійно
Тема 2. Підприємство як основна ланка ринкової економіки. Економічна безпека підприємства		
3-4	Підприємство як основна ланка ринкової економіки. Економічна безпека підприємства	лекція
	Розміщення, спеціалізація та концентрація виробництва в аграрних підприємствах. Розширене відтворення та нагромадження в сільському господарстві.	практична робота
	Банкрутство та ліквідація підприємства	самостійно
Тема 3. Ресурси аграрних підприємств та ефективність їх використання		
5-6	Ресурси аграрних підприємств та ефективність їх використання	лекція
	Статистика ресурсного потенціалу сільського господарства	практична робота
	Земельний кадастр і економічна оцінка землі	самостійно
Тема 4. Матеріально-технічна база аграрних підприємств і НТП		
7-8	Матеріально-технічна база аграрних підприємств	лекція
	Оцінка матеріально-технічної бази сільськогосподарського підприємства	практична робота
	Науково-технічний прогрес та інноваційні процеси в аграрному виробництві (АгроСтартапономіка)	самостійно
Змістовий модуль 2.		
Тема 5. Витрати на виробництво та реалізацію продукції		
9-10	Витрати на виробництво та реалізацію продукції. Основи логістики.	лекція
	Витрати виробництва та оцінка собівартості продукції	практична робота
	Шляхи зниження собівартості продукції аграрних підприємств	самостійно

Тиждень	Тема	Підготовка
Тема 6. Система цін і основні принципи ціноутворення в сільському господарстві		
11-12	Система цін і основні принципи ціноутворення в сільському господарстві	лекція
	Визначення та аналіз динаміки цін реалізації одиниці сільськогосподарської продукції аграрних підприємств	практична робота
	Проблеми і шляхи вдосконалення ціноутворення в Україні	самостійно
Тема 7. Інвестиції в аграрному виробництві. Якість та конкурентоспроможність продукції підприємства		
13-14	Інвестиції в аграрному виробництві. Якість та конкурентоспроможність продукції підприємства	лекція
	Визначення динаміки та структури капітальних та фінансових інвестицій; визначення показників ефективності використання інвестицій; визначення річного економічного ефекту. Визначення економічного ефекту від технічних нововведень. Розрахунок комерційного ефекту у виробників і споживачів новинок	практична робота
	Лізинг як особлива форма інвестицій	самостійно
Тема 8. Економічна результативність та ефективність діяльності аграрних підприємств		
15	Економічна результативність та ефективність діяльності аграрних підприємств	практична робота
	Оцінка економічної ефективності діяльності підприємства	самостійно
	Державне регулювання і підтримка доходів сільськогосподарського виробника	

Інформаційні ресурси

1. Офіційний веб-портал Верховної ради України <http://rada.gov.ua/>
2. Нормативно-правова база України URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/>
3. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України <http://www.kmu.gov.ua/control/>
4. Офіційний сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України www.me.gov.ua
5. Офіційний сайт Організації економічного співробітництва та розвитку www.oecd.org
6. Офіційний сайт Міністерства енергетики та охорони довкілля <https://menr.gov.ua/>
7. Офіційний сайт Національного екологічного центру України <http://necu.org.ua/>
8. The United Nations Environment Programme (UNEP) <https://www.unenvironment.org/>
9. <http://www.dazru.gov.ua/terra/control/uk/index>
10. Офіційний сайт Всесвітньої торгової організації <http://wto.org/>
11. Офіційний сайт Продовольча та сільськогосподарська організація ООН <http://www.fao.org>
12. Офіційний сайт Міністерства сільського господарства США <https://www.fas.usda.gov>
13. Офіційний веб-сайт Федерації органічного руху України <http://www.organic.com.ua>
14. Проект «Розвиток органічного ринку в Україні <https://ukraine.fibl.org/ua/>
15. Офіційний сайт Державної служби статистики України URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
16. Бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbu.gov.ua/>
17. Бібліотека ім. В.Г. Короленко. URL: <http://korolenko.kharkov.com/>
18. Бібліотека ХНТУСГ. URL: <https://library.khntusg.com.ua/>
19. Електронна бібліотека. URL: <http://lib.meta.ua/>
20. Студентська електронна бібліотека URL: <http://www.lib.ua-ru.net/>